Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 11. junija 2020*

„Predhodno odločanje – Ohranjanje naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst – Direktiva 92/43/EGS – Člen 12(1) – Sistem strogega varstva živalskih vrst – Priloga IV – *Canis lupus* (volk) – Člen 16(1) – Naravno območje razširjenosti – Ujetje in prevoz osebka prostoživeče živali vrste *canis lupus* – Javna varnost“

V zadevi C-88/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Judecătoria Zărnești (sodišče prve stopnje v mestu Zărnești, Romunija) z odločbo z dne 15. novembra 2018, ki je prispela na Sodišče 7. februarja 2019, v postopku

Alianța pentru Combarea abuzurilor

proti

TM,

UN,

Direcția pentru Monitorizarea și Protecția Animalelor,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi A. Arabadjiev (poročevalec), predsednik senata, P. G. Xuereb in T. von Danwitz, sodnika,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Alianța pentru combaterea abuzurilor C. Dumitriu in C. Feher,

– za romunsko vlado sprva E. Gane, L. Lițu in C.-R. Canțăr, agenti, nato E. Gane in L. Lițu, agentki,

– za Evropsko komisijo G.-D. Balan in C. Hermes, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 13. februarja 2020

* Jezik postopka: romunščina.

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 12(1) in člena 16(1) Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 (UL 2013, L 158, str. 193) (v nadaljevanju: Direktiva o habitatih).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med združenjem Alianța pentru Combatarea abuzurilor, na eni strani, in TM, članom Direcția pentru Monitorizarea și Protecția Animalelor (v nadaljevanju: DMPA), ki je združenje za zaščito živali, UN, ki je veterinar, in DMPA, na drugi strani, v zvezi z ujetjem in prevozom osebka prosto živeče živali, ki pripada vrsti *canis lupus* (volk), v neprimernih pogojih.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Člen 1 Direktive o habitatih, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„V tej direktivi:

[…]

(b) naravni habitati pomenijo povsem naravna ali polnaravna kopenska ali vodna območja s posebnimi geografskimi, abiotskimi in biotskimi značilnostmi;

[…]

(f) habitat vrste pomeni okolje, ki ga opredeljujejo posebni abiotski in biotski dejavniki in v katerem živi vrsta v katerem koli stadiju svojega razvoja;

[…]

(k) območje, pomembno za Skupnost […]

Pri živalskih vrstah z velikim območjem razširjenosti ustrezajo območjem, pomembnim za Skupnost, tisti prostori na naravnem območju razširjenosti te vrste, ki imajo fizične ali biološke dejavnike, bistvene za njihovo življenje in razmnoževanje;

[…]“

4 Člen 2 te direktive določa:

„1. Cilj te direktive je prispevati k zagotavljanju biotske raznovrstnosti z ohranjanjem naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst na evropskem ozemlju držav članic, za katerega se uporablja Pogodba.

2. Ukrepi, sprejeti na podlagi te direktive, so namenjeni vzdrževanju ali obnovitvi ugodnega stanja ohranjenosti naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst v interesu Skupnosti.

3. Ukrepi, sprejeti na podlagi te direktive, upoštevajo gospodarske, družbene in kulturne potrebe ter regionalne in lokalne značilnosti.“

5 Člen 4(1) te direktive določa:

„Na podlagi meril iz Priloge III (faza 1) in ustreznih znanstvenih informacij vsaka država članica predlaga seznam območij in označi, kateri naravni habitatni tipi iz Priloge I in domorodne vrste iz Priloge II so prisotni na teh območjih. Pri živalskih vrstah z velikim območjem razširjenosti ta območja ustrezajo tistim prostorom naravnega območja razširjenosti te vrste, ki imajo fizične ali biološke dejavnike, bistvene za njihovo življenje in razmnoževanje. […]“

6 Člen 12(1) iste direktive določa:

„Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da vzpostavijo sistem strogega varstva živalskih vrst iz Priloge IV(a) na njihovem naravnem območju razširjenosti, ki prepoveduje:

(a) vse oblike namernega ujetja ali ubitja osebkov teh vrst v naravi;

(b) namerno vznemirjanje teh vrst, zlasti med razmnoževanjem, vzrejo mladičev, zimskim spanjem in selitvijo;

(c) namerno uničevanje ali odvzem jajc iz narave;

(d) poškodovanje ali uničenje razmnoževališč ali počivališč.“

7 Člen 16(1) Direktive o habitatih določa:

„Če ni druge zadovoljive možnosti in če odstopanje ne škoduje vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacij zadevne vrste na njihovem naravnem območju razširjenosti, države članice lahko odstopijo od določb členov 12, 13, 14 ter 15(a) in (b):

(a) zaradi varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in ohranjanja naravnih habitatov;

(b) da preprečijo resno škodo, zlasti na posevkih, živini, gozdovih, ribištvu in vodi ter drugih vrstah premoženja;

(c) zaradi interesov zdravja ljudi in javne varnosti ali zaradi drugih razlogov prevladujočega javnega interesa, ki je lahko tudi socialne ali gospodarske narave, in zaradi koristnih posledic bistvenega pomena za okolje;

(d) zaradi raziskovanja in izobraževanj, zaradi doseljevanja in ponovnega naseljevanja teh vrst ter za to potrebne vzrejo, vključno z umetnim razmnoževanjem rastlin;

(e) da pod strogo nadzorovanimi pogoji dovolijo selektiven in omejen odvzem ali zadrževanje nekaterih osebkov vrst, navedenih v Prilogi IV, v omejenem številu, ki ga določijo pristojni nacionalni organi.“

8 Med živalskimi vrstami „v interesu Skupnosti, ki jih je treba strogo varovati“, katerih seznam je določen v Prilogi IV(a) k tej direktivi (v nadaljevanju: zaščitene živalske vrste), je med drugim *canis lupus* [volk].

Romunsko pravo

9 Člen 33 ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conzerrea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice (nujna uredba vlade št. 57/2007 o sistemu naravnih zavarovanih območij, ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: OUG 57/2007), določa:

„1. V zvezi s kopenskimi, vodnimi in podzemnimi prostoživečimi rastlinskimi in živalskimi vrstami iz prilog 4A in 4B, razen vrst ptic, ki živijo tako v naravnih zavarovanih območjih kot tudi zunaj njih, je prepovedano:

(a) kakršno koli odvzetje, ujetje, ubitje, uničenje ali poškodovanje osebkov v njihovem naravnem okolju na kateri koli stopnji njihovega življenjskega cikla;

(b) namerno vznemirjanje med razmnoževanjem, vzrejo mladičev, zimskim spanjem in selitvijo;

[…]

(f) posedovanje, prevažanje, prodajanje ali izmenjevanje osebkov, vzetih iz naravnega okolja, za kakršne koli namene ter njihovo ponujanje za izmenjavo ali prodajo na kateri koli stopnji njihovega življenjskega cikla.

[…]“

10 Člen 38 OUG 57/2007 določa:

„1. Osrednji javni organ za varstvo okolja ne glede na člen 33, odstavki od (1) do (4), in člen 37(1) letno in vsakič, ko je to potrebno, določi odstopanja, če ne obstaja nobena druga sprejemljiva možnost in če ukrepi, ki odstopajo od navedenih določb, ne škodujejo vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacij zadevnih vrst na njihovem naravnem območju ter izključno v naslednjih primerih:

[…]

(c) zaradi interesov zdravja in javne varnosti ter glede živalskih vrst, razen ptic, tudi iz drugih razlogov javnega interesa, ki je lahko tudi socialne ali gospodarske narave, in zaradi koristnih posledic bistvenega pomena za okolje;

[…]

2. Odstopanja se določijo z odločbo vodstva osrednjega javnega organa za varstvo okolja in gozdov po posvetovanju z Academiei Română (romunska akademija, Romunija).

[…]

2^2. Postopek za določitev odstopanj se odobri s sklepom osrednjega javnega organa za varstvo okolja in gozdov.

2^3. V zvezi z odstopanji iz odstavka 2^1 se določijo:

(a) vrste, za katere veljajo odstopanja;

(b) sredstva, naprave ali načini, dovoljeni za ujetje ali ubitje;

(c) pogoji tveganja ter krajevne in časovne okoliščine, v katerih se ta odstopanja lahko odobrijo;

(d) organ, pooblaščen za potrditev, da so zahtevani pogoji izpolnjeni, in za odločitev o tem, katera sredstva, naprave ali načini se lahko uporabijo, v okviru kakšnih omejitev in kdo jih lahko uporabi;

(e) nadzorni ukrepi, ki jih je treba izvajati.

[…]“

11 Člen 52 OUG 57/2007 določa:

„Storitev naslednjih dejanj pomeni kaznivo dejanje, ki se kaznuje z zaporno kaznijo od treh mesecev do enega leta ali z denarno kaznijo:

[…]

(d) kršitev določb člena 33(1) in (2).“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

12 Șimon (Romunija) je vas v občini Bran, ki leži v departmaju Brașov ter je približno kilometer vzhodno od meje območja Bucegi, ki ga je Evropska komisija na predlog Romunije dodala na seznam območij, pomembnih za Skupnost, z oznako ROSCI0013. Drugo tovrstno območje, in sicer območje Munții Făgăraș (oznaka ROSCI0122), je približno osem kilometrov zahodno od te vasi. Na teh dveh območjih je bila prisotnost volkov zabeležena na standardnih obrazcih s podatki.

13 Uslužbenci DMPA in UN kot veterinar so 6. novembra 2016 okoli 19. ure pod vodstvom TM prispeli v Șimon z namenom ujetja in premestitve volka, ki se je več dni pojavljal na posestvu vaščana, kjer se je igral in prehranjeval skupaj z njegovimi psi. Po prejetju doze anestetičnih zdravil za uporabo v veterini z uporabo projektila je bil ta volk sleden, ujet in za rep ter kožo na vratu odnesen do vozila, ki ni bilo v neposredni bližini, ter potem dan v kletko za prevoz psov.

14 Uslužbenci DMPA so koordinirali prevoz tako ujetega volka do naravnega rezervata za medvede Libearty de Zărnești (Romunija), v katerem je tudi posebno ograjeno območje za volkove iz živalskih vrtov, ki niso obratovali v skladu s predpisi. Vendar je volk med tem prevozom uspel poškodovati svojo kletko in pobegnil v bližnji gozd.

15 Alianța pentru combaterea abuzurilor je 9. maja 2017 vložila kazensko ovadbo proti TM, UN in DMPA ter druge osebe, ki so delale za zadnjenavedeno združenje, in sicer zaradi kaznivih dejanj, povezanih z ujetjem in prevozom volka pod neustreznimi pogoji. Iz te ovadbe je razvidno, da za ujetje in prevoz navedenega volka ni bilo zaprošeno nobeno dovoljenje.

16 Judecătoria Zărnești (sodišče prve stopnje v mestu Zărnești, Romunija) se sprašuje, v kolikšni meri se lahko namerno ujetje ali ubitje prosto živečih osebkov vrste *canis lupus* izvede brez odstopanja, ki temelji na členu 16 Direktive o habitatih, če so te živali opažene na obrobju krajev ali če vstopijo na ozemlje teritorialne skupnosti, oziroma ali je odstopanje obvezno glede vsakega prosto živečega osebka ne glede na to, ali vstopi na ozemlje take skupnosti.

17 To sodišče poudarja, da je glavni cilj Direktive o habitatih, ki je „spodbujati vzdrževanje biotske raznovrstnosti ob upoštevanju gospodarskih, družbenih, kulturnih in regionalnih zahtev s prispevanjem k splošnemu cilju trajnostnega razvoja“, popolnoma upravičen, če zaščitene živali zapustijo svoj naravni habitat. Vendar bi ozka razlaga določb te direktive lahko vodila do tega, da država nima nobene obveznosti, če so te živali zapustile svoj naravni habitat, kar bi bilo v nasprotju s ciljem, ki mu sledi ta zakonodajni akt.

18 Navedeno sodišče se sklicuje zlasti na odstopanje od pravil o varstvu ogroženih vrst, določeno v členu 16(1)(c) Direktive o habitatih, v skladu s katerim naj bi bil pojem „javna varnost“ tesno povezan s položaji, v katerih so živali, ki pripadajo ogroženim vrstam, zunaj svojega naravnega habitata.

19 V teh okoliščinah je Judecătoria Zărnești (sodišče prve stopnje v mestu Zărnești) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 16 Direktive o [habitatih] razlagati tako, da državam članicam nalaga, da predpišejo odstopanja od členov 12, 13, 14 ter 15(a) in (b) tudi v primerih, v katerih živali, ki pripadajo ogroženim vrstam, zapustijo svoj naravni habitat in se znajdejo v njegovi neposredni bližini ali povsem zunaj njega?“

Vprašanje za predhodno odločanje

20 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 12(1)(a) in člen 16 Direktive o habitatih razlagati tako, da je ujetje in prevoz osebka zaščitene živalske vrste, kot je volk, na obrobju območja človeške poselitve ali na takem območju, lahko zajeto s prepovedjo iz prvega od teh členov, če ni odstopanja, ki ga pristojni nacionalni organ odobri na podlagi drugo navedenega člena.

21 Najprej je treba opozoriti, da je v skladu s členom 2(1) Direktive o habitatih njen cilj prispevati k zagotavljanju biotske raznovrstnosti z ohranjanjem naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst na evropskem ozemlju držav članic. Poleg tega so v skladu s členom 2(2) in (3) te direktive ukrepi, sprejeti na podlagi te direktive, namenjeni vzdrževanju ali obnovitvi ugodnega stanja ohranjenosti naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst v interesu Evropske unije in upoštevajo gospodarske, družbene in kulturne potrebe ter tudi regionalne in lokalne posebnosti.

22 Člen 12(1)(a) Direktive o habitatih državam članicam nalaga, da sprejmejo potrebne ukrepe, da vzpostavijo sistem strogega varstva zaščitenih živalskih vrst na njihovem naravnem območju razširjenosti, pri čemer prepoveduje vsakršno obliko namernega ujetja ali ubitja osebkov teh vrst v naravi.

23 Spoštovanje te določbe državam članicam ne nalaga samo sprejetja celovitega zakonodajnega okvira, ampak tudi izvajanje konkretnih in posebnih zaščitnih ukrepov. Prav tako sistem strogega varstva zahteva sprejetje koherentnih in usklajenih preventivnih ukrepov. Tak sistem strogega varstva mora torej omogočiti, da se namerno ujetje ali ubitje osebkov zaščitenih živalskih vrst v naravi učinkovito prepreči (glej v tem smislu sodbi z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd), C-441/17, EU:C:2018:255, točka 231 in navedena sodna praksa, in z dne 10. oktobra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, točka 27).

24 Čeprav je s členom 16(1) Direktive o habitatih državam članicam dovoljeno, da odstopijo od določb iz členov od 12 do 14 ter člena 15(a) in (b) te direktive, je odstopanje, sprejeto na tej podlagi, ker tem državam članicam dovoljuje, da se izognejo obveznostim, ki jih zajema sistem strogega varstva naravnih vrst, pogojeno s tem, da ne obstaja druga zadovoljiva rešitev in da to odstopanje ne škoduje vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacij zadevnih vrst na njihovem naravnem območju razširjenosti. Ta pogoja se nanašata na vse primere iz člena 16(1) navedene direktive (sodba z dne 10. oktobra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, točki 28 in 29).

25 Poudariti je treba tudi, da je člen 16(1) Direktive o habitatih, ki natančno in izčrpno opredeljuje pogoje, pod katerimi lahko države članice odstopajo od členov od 12 do 14 ter od člena 15(a) in (b) te direktive, izjema od sistema varstva, ki ga določa navedena direktiva, ki jo je treba razlagati ozko in ki

dokazno breme glede obstoja pogojev, zahtevanih za vsako odstopanje, nalaga organu, ki o tem sprejme odločitev (sodba z dne 10. oktobra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, točka 30).

26 Poleg tega je treba poudariti, da je vrsta *canis lupus*, splošno imenovana „volk“, med živalskimi vrstami, ki so zaščitene z Direktivo o habitatih.

27 Glede na te uvodne preudarke je treba preučiti vprašanje predložitvenega sodišča.

28 To sodišče sprašuje, ali sistem varstva ogroženih vrst, določen v členu 12 Direktive o habitatih, zajema le naravno okolje teh vrst in zato preneha, kadar osebek, ki pripada taki živalski vrsti, odide na območje človeške poselitve ali na obrobje takega območja. Predlog tega sodišča se tako nanaša na razlago pojma „naravno območje razširjenosti“ in dikcije „v naravi“ iz člena 12(1) Direktive o habitatih ter na obseg varstva, ki iz tega izhaja.

29 Opozoriti je treba, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi njen kontekst in cilje, ki se uresničujejo z ureditvijo, katere del je (sodba z dne 21. novembra 2019, Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden, C-678/18, EU:C:2019:998, točka 31 in navedena sodna praksa).

30 Na prvem mestu, glede besedila člena 12 Direktive o habitatih je treba ugotoviti, da ne vsebuje nobenega koristnega elementa za opredelitev pojma „naravno območje razširjenosti“ in dikcije „v naravi“.

31 Kljub temu je mogoče poudariti, da ta člen varstva, ki ga predpisuje, ne opira na pojem „naravni habitat“ in da ne vzpostavlja sistema varstva osebkov zaščitenih živalskih vrst glede na kraj, območje ali habitat, v katerem so v določenem trenutku.

32 Na drugem mestu, glede konteksta, v katerega se umešča člen 12 Direktive o habitatih, je treba poudariti, da ta pojem in dikcija nista opredeljena niti v členu 1 niti v nobeni drugi določbi te direktive. Zato je treba pojem „naravno območje razširjenosti“ in dikcijo „v naravi“ iz odstavka 1 tega člena preučiti glede na sorodne pojme, ki so opredeljeni in/ali uporabljeni v tej direktivi.

33 V zvezi s tem je treba poudariti, da ima Direktiva o habitatih dva dela, ki se nanašata, prvič, na ohranitev naravnih habitatov zlasti z določitvijo zaščitenih območij, in drugič, na ohranjanje prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst z določitvijo zaščitenih vrst.

34 Ta direktiva pa ne zahteva, da se varstvo, ki se zagotavlja z drugim od teh delov, določi v povezavi s prvim delom in zlasti glede na geografsko območje, ki ga zajemajo zaščitena območja ali naravni habitati.

35 Poleg tega, kot je generalna pravobranilka navedla v točki 29 sklepnih predlogov, morajo biti v skladu s členi od 3 do 6 Direktive o habitatih naravni habitati varovani v okviru zaščitenih območij omrežja Natura 2000. Vendar to omrežje zajema tudi „habitate vrste“, ki so v členu 1(f) navedene direktive opredeljeni ločeno in v katerih živijo vrste, naštete v Prilogi II k tej direktivi. Ker je volk naveden v tej prilogi, morajo države članice določiti posebna zaščitena območja za to vrsto.

36 Ugotoviti je treba, da pojem „habitat vrste“ iz člena 1(f) Direktive o habitatih, ki je opredeljen kot „okolje, ki ga opredeljujejo posebni abiotski in biotski dejavniki in v katerem živi vrsta v katerem koli stadiju svojega razvoja“, ne ustreza ozemlju, ki je fiksno in nespremenljivo razmejeno.

37 Poleg tega, kot je generalna pravobranilka navedla v točki 42 sklepnih predlogov, iz določb Direktive o habitatih, ki se nanašajo na varstvo območij, izhaja, da varstvo živalskih vrst ne sme biti omejeno na zaščitena območja. Ta niso bila razmejena z namenom, da bi zajela celotni habitat zaščitenih vrst, ki so

lahko prisotne na velikih območjih razširjenosti. Glede takih vrst člen 4(1) Direktive o habitatih določa, da morajo države članice predlagati seznam območij in označiti, kateri naravni habitatni tipi iz Priloge I in domorodne vrste iz Priloge II so prisotni na teh območjih. S to določbo je predpisano, da pri živalskih vrstah z velikim območjem razširjenosti ta območja naravnih habitatov ustrezajo tistim prostorom naravnega območja razširjenosti te vrste, ki imajo fizične ali biološke dejavnike, bistvene za njihovo življenje in razmnoževanje.

38 Zato je v zvezi z zaščitenimi živalskimi vrstami, ki so kot volk prisotne na velikih območjih razširjenosti, pojem „naravno območje razširjenosti“ širši od geografskega območja, ki ima fizične ali biološke dejavnike, bistvene za njihovo življenje in razmnoževanje. To območje, kot je generalna pravobranilka navedla v točki 37 sklepnih predlogov, ustreza geografskemu območju, v katerem je zadevna živalska vrsta prisotna ali se pojavlja v okviru svojega naravnega vedenja.

39 Iz tega izhaja, da varstvo, ki ga določa člen 12(1) Direktive o habitatih, ne vsebuje omejitev ali meja in torej ne dopušča stališča, da je prostoživeči osebek zaščitene živalske vrste, ki je v bližini ali znotraj območij človeške poselitve in prek takih območij prehaja ali se hrani z viri, ki jih proizvede človek, žival, ki je zapustila svoje „naravno območje razširjenosti“, ali da to zadnjenavedeno območje ne bi bilo združljivo s človeškimi naselbinami ali posegi človeka.

40 Enaka ugotovitev izhaja iz besedila smernic za strogo varstvo živalskih vrst v interesu Skupnosti na podlagi Direktive o habitatih 92/43/EGS (končna različica, februar 2007), ki „naravno območje razširjenosti“ opisuje kot dinamičen pojem, ki se ne ujema natančno z „dejanskimi območji prisotnosti ali območjem, na katerih je habitat, vrsta ali podvrsta stalno prisotna“.

41 Kot je generalna pravobranilka navedla v točkah 38 in 40 sklepnih predlogov, to razlago potrjuje tudi opredelitev iz člena 1(1)(f) Konvencije o varstvu selitvenih vrst prostoživečih živali, ki je bila podpisana v Bonnu 23. junija 1979 in v imenu Skupnosti sklenjena s Sklepom Sveta 82/461/EGS z dne 24. junija 1982 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 15, str. 5). V skladu s to opredelitvijo „območje razširjenosti“ pomeni vse kopenske in vodne površine, kjer so naseljene selitvene vrste, so tam začasno ali pa jih prečkajo ali preletijo kadar koli na svoji običajni selitveni poti. Tako se pri opredelitvi pojma „območje razširjenosti“ vrste upoštevajo območja vseh vrst, ki jih ta vrsta prečka.

42 Vendar ne bi bilo dosledno različno opredeliti pojma „naravno območje razširjenosti“ in „območje razširjenosti“ iz teh dveh pravnih instrumentov ter posledično določiti drugačni področji uporabe teh instrumentov.

43 Zato je treba šteti, da iz konteksta, v katerega se umešča člen 12 Direktive o habitatih, izhaja, da lahko ozemeljsko področje uporabe tega člena v zvezi z zaščiteno vrsto, kot je volk, zajema območja zunaj zaščitenih območij in zlasti vključuje območja človeške poselitve.

44 Uporaba dikcije „v naravi“ iz člena 12(1)(a) in (c) Direktive o habitatih ne more ovreči te ugotovitve. Razumeti jo je treba tako, da se strogo varstvo zaščitenih živalskih vrst s prepovedmi iz člena 12(1) te direktive ne uporablja le na specifičnih območjih, ampak zajema vse osebke zaščitenih živalskih vrst, ki živijo v naravi ali so prosto živeče in imajo tako vlogo v naravnih ekosistemih, ne da bi se nujno uporabljala za osebke, ki so predmet zakonite oblike ujetništva.

45 Te dikcije ni niti v členu 12(1)(b), v skladu s katerim se osebkov zaščitenih živalskih vrst ne sme vznemirjati „med razmnoževanjem, vzrejo mladičev, zimskim spanjem in selitvijo“, niti v odstavku 1(d) istega člena. Torej ni sporno, da prepovedi iz tega člena 12(1)(b) in (d) Direktive o habitatih veljajo za vse osebke zaščitenih živalskih vrst, ne glede na to, kje so. Ugotoviti pa je treba, da je treba ujetje in, *a fortiori*, ubitje osebka teh vrst obravnavati vsaj kot vznemirjanje.

46 Na tretjem mestu, glede cilja Direktive o habitatih je treba opozoriti, da njeni členi 12, 13 in 16 sestavljajo skladno celoto pravil, katerih namen je zagotoviti zaščito populacij zadevnih vrst (sodba z dne 20. oktobra 2005, Komisija/Združeno kraljestvo, C-6/04, EU:C:2005:626, točka 112). Skupni cilj teh določb je zagotoviti strogo varstvo zaščitenih živalskih vrst s prepovedmi iz člena 12(1) te direktive, pri čemer so odstopanja mogoča le pod strogimi pogoji iz člena 16(1) te direktive, ki ga je treba razlagati ozko (glej v tem smislu sodbi z dne 10. maja 2007, Komisija/Avstrija, C-508/04, EU:C:2007:274, točke od 109 do 112, in z dne 15. marca 2012, Komisija/Poljska, C-46/11, neobjavljena, EU:C:2012:146, točka 29).

47 V zvezi s sistemom varstva iz člena 12 Direktive o habitatih mora biti torej omogočeno, da ta učinkovito prepreči škodovanje zaščitenim živalskim vrstam.

48 S tem ciljem pa ne bi bil združljiv sistematični odvzem varstva za osebke zaščitenih živalskih vrst, kadar se njihovo „naravno območje razširjenosti“ razteza na območja človeške poselitve.

49 Nasprotno pa razlaga, v skladu s katero „naravno območje razširjenosti“ teh vrst, navedeno v členu 12(1) Direktive o habitatih, zajema tudi območja zunaj zaščitenih območij in da varstvo, ki iz tega izhaja, torej ni omejeno na ta območja, omogoča uresničitev cilja prepovedi ubitja ali ujetja osebkov zaščitenih živalskih vrst. Ne gre namreč le za varstvo teh vrst na določenih krajih, ki so opredeljeni ozko, ampak tudi osebkov teh vrst, ki živijo v naravi ali so prosto živeči in ki tako zagotavljajo vlogo v naravnih ekosistemih.

50 Kot je navedla Komisija, volkovi v številnih regijah Unije živijo na območjih, ki jih zaseda človek, v neposredni bližini človeških naselbin. Človekovo poseganje na teh območjih je privedlo tudi do delne prilagoditve volkov tem novim pogojem. Kot je razvidno iz spisa, ki je na voljo Sodišču, so razvoj infrastrukture, nezakonito gozdarsko izkoriščanje, kmetijska gospodarstva in nekatere industrijske dejavnosti prispevali k izvajanju pritiska na populacijo volkov in na njegov habitat. Iz tega spisa je tudi razvidno, da so se dejstva iz postopka v glavni stvari zgodila v Șimonu, vasi med dvema velikima zaščitenima območjema, na katerih živijo populacije volkov, tako da lahko prihaja do migracij volkov med tema območjema.

51 Iz navedenega izhaja, da razlaga pojma „naravno območje razširjenosti“ in dikcije „v naravi“ iz člena 12(1)(a) Direktive o habitatih, da so območja človeške poselitve izključene s področja uporabe določb o varstvu zaščitenih živalskih vrst, ne bi bila nezdružljiva le z besedilom in kontekstom te določbe, ampak tudi s ciljem, ki se z njo uresničuje.

52 Zato je treba ugotoviti, da obveznost strogega varstva zaščitenih živalskih vrst v skladu s členom 12 in naslednjimi Direktive o habitatih velja za vsako „naravno območje razširjenosti“ teh vrst, ne glede na to, ali so te v svojem običajnem habitatu, na zaščitenih območjih ali, nasprotno, v bližini človeških naselbin.

53 Poleg tega je treba ugotoviti, da se več razlogov za odstopanje, določenih v členu 16(1) Direktive o habitatih, izrecno sklicuje na konflikte, ki lahko nastanejo, če osebek zaščitene živalske vrste vstopi v stik oziroma konflikt z ljudmi ali z njihovim premoženjem zlasti v položajih, kot so opisani v točki 50 te sodbe.

54 Predložitveno sodišče v zvezi s tem sprašuje, ali je vsaka oblika namernega ujetja osebkov zaščitenih živalskih vrst prepovedana, če pristojni nacionalni organ ne odobri odstopanja na podlagi te določbe.

55 Kot izhaja iz sodne prakse, navedene v točki 23 te sodbe, mora zadevna država članica v zvezi s tem sprejeti celovit zakonodajni okvir, ki lahko v skladu s členom 16(1)(b) in (c) Direktive o habitatih vključuje ukrepe, namenjene preprečevanju resne škode, zlasti na poljščinah ali živinoreji, ali ukrepe, sprejete v interesu javnega zdravja in javne varnosti, ali iz drugih razlogov prevladujočega javnega interesa, ki je lahko tudi socialne ali gospodarske narave.

56 Zato je ujetje in prevoz osebka zaščitene živalske vrste, za katera veljajo prepovedi iz člena 12(1) Direktive o habitatih, mogoče upravičiti le, če zanju velja odstopanje, ki ga pristojni nacionalni organ sprejme na podlagi člena 16(1)(b) in (c) te direktive in ki zlasti temelji na razlogu javne varnosti.

57 Zato mora zadevna država članica sprejeti določbe, ki v primeru potrebe omogočajo dejansko in pravočasno odobritev takih odstopanj.

58 Poleg tega je treba opozoriti, da člen 16(1) Direktive o habitatih poleg zgoraj navedenih razlogov za odstopanje izrecno zahteva, da ne obstaja druga zadovoljiva možnost in da odobreno odstopanje ne škoduje vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacij zadevne vrste na njihovem naravnem območju razširjenosti. Pristojni nacionalni organi morajo dokazati, da je tako, zlasti ob upoštevanju najboljših upoštevnih znanstvenih in tehničnih spoznanj ter glede na okoliščine, povezane z zadevnim specifičnim položajem (glej v tem smislu sodbo z dne 10. oktobra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, točki 51 in 66).

59 Tako mora predložitveno sodišče ugotoviti pogoje, pod katerimi so bili osebku zaščitene živalske vrste iz postopka v glavni stvari dani sedativi in je bil prepeljan v naravni rezervat Libearty de Zărnești, ter v kolikšnem obsegu ta operacija pomeni „namerno ujetje“ v smislu člena 12(1)(a) Direktive o habitatih, izvedeno na podlagi odstopanja, sprejetega ob spoštovanju zahtev iz člena 16 te direktive. To sodišče se mora tudi prepričati, da se upoštevajo posledice take operacije na stanje ohranjenosti populacije volkov.

60 Poleg tega je v okviru določitve sankcije, ki se v obravnavanem primeru uporabi zaradi nespoštovanja obveznosti, ki izhajajo iz členov 12(1)(a) in 16(1) Direktive o habitatih, upoštevni element okoliščina, ki jo je generalna pravobranilka navedla v točki 69 sklepnih predlogov, da naj nacionalna zakonodaja ne bi omogočala ustreznega odzivanja na vedenje volka iz postopka v glavni stvari v kratkem času in s tem zmanjševanja nastalega tveganja v predhodni fazi. Prav tako naj ne bi bilo razvidno, da nacionalni pravni okvir v zvezi s tem vsebuje predpise ali smernice, ki so znanstveno utemeljene.

61 Glede na navedeno se izkaže, da ni mogoče šteti, da sta ujetje in prevoz volka iz postopka v glavni stvari dovoljena glede na člen 12(1)(a) in člen 16(1) Direktive o habitatih, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

62 Ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih preudarkov je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti:

– Člen 12(1)(a) Direktive o habitatih je treba razlagati tako, da lahko za ujetje in prevoz osebka živalske vrste, zaščitene na podlagi Priloge IV k tej direktivi, kot je volk, na obrobju območja človeške poselitve ali na takem območju velja prepoved iz te določbe.

– Člen 16(1) navedene direktive je treba razlagati tako, da je vsaka oblika namernega ujetja osebkov te živalske vrste v prej navedenih okoliščinah prepovedana, če pristojni nacionalni organ na podlagi te določbe ne odobri odstopanja.

Stroški

63 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Člen 12(1)(a) Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2013/17/EU z dne 13. maja 2013, je treba razlagati tako, da lahko za ujetje in prevoz osebka živalske vrste, zaščitene na podlagi Priloge IV k tej direktivi, kot je volk, na obrobju območja človeške poselitve ali na takem območju velja prepoved iz te določbe.

Člen 16(1) navedene direktive je treba razlagati tako, da je vsaka oblika namernega ujetja osebkov te živalske vrste v prej navedenih okoliščinah prepovedana, če pristojni nacionalni organ na podlagi te določbe ne odobri odstopanja.

Podpisi